

Dalby 26:9

Här kommer historien om gården Dalby 26:9. Gården låg i de södra utkanterna av Dalby församling och hade en storlek av knappt 20 tunnland. Mer om detta nedan.

Tidig historia, Dalby 26

Före enskiftet 1810 (då 30 av Dalbys 37 gårdar flyttades ut från byn) så var Dalby 26 en av de 5 gårdar, som låg på södra sidan av nuvarande Hällestadsvägen. Räknat från Trekanten, så låg följande gårdar: Dalby 28 (där Allaktivitetshuset finns nu), Dalby 27 (västra delen av Hemköps parkering), Dalby 26 (östra delen av Hemköps parkering), Dalby 25 (ungefär där Hällestadsv 4 o 6 finns) och Dalby 24 (ungefär där nya äldreboendet ligger).

Av de fem gårdarna längs Hällestadsvägens södra sida, så verkar Dalby 26 varit den minsta. Under en stor del av 1700-talet, så brukades Dalby 26 av en annan gårdsägare, eller så låg gården öde.

Enskiftet 1810

Vid enskiftet 1810, så fick två av de fem gårdarna ligga kvar inne i Dalby by. Det var Dalby 27 och Dalby 24. Dalby 27 blev sedermera den s.k. Christenssons gård, som låg kvar på sin plats ända in på 1970-talet. Under sina sista år, så fungerade huset även som postexpedition. Den andra gården, Dalby 24, fanns kvar till 1950-talet. Där byggdes då Hällbodalen, som ju revs för en tid sedan, för att ge plats åt det äldreboende, som ligger där nu.

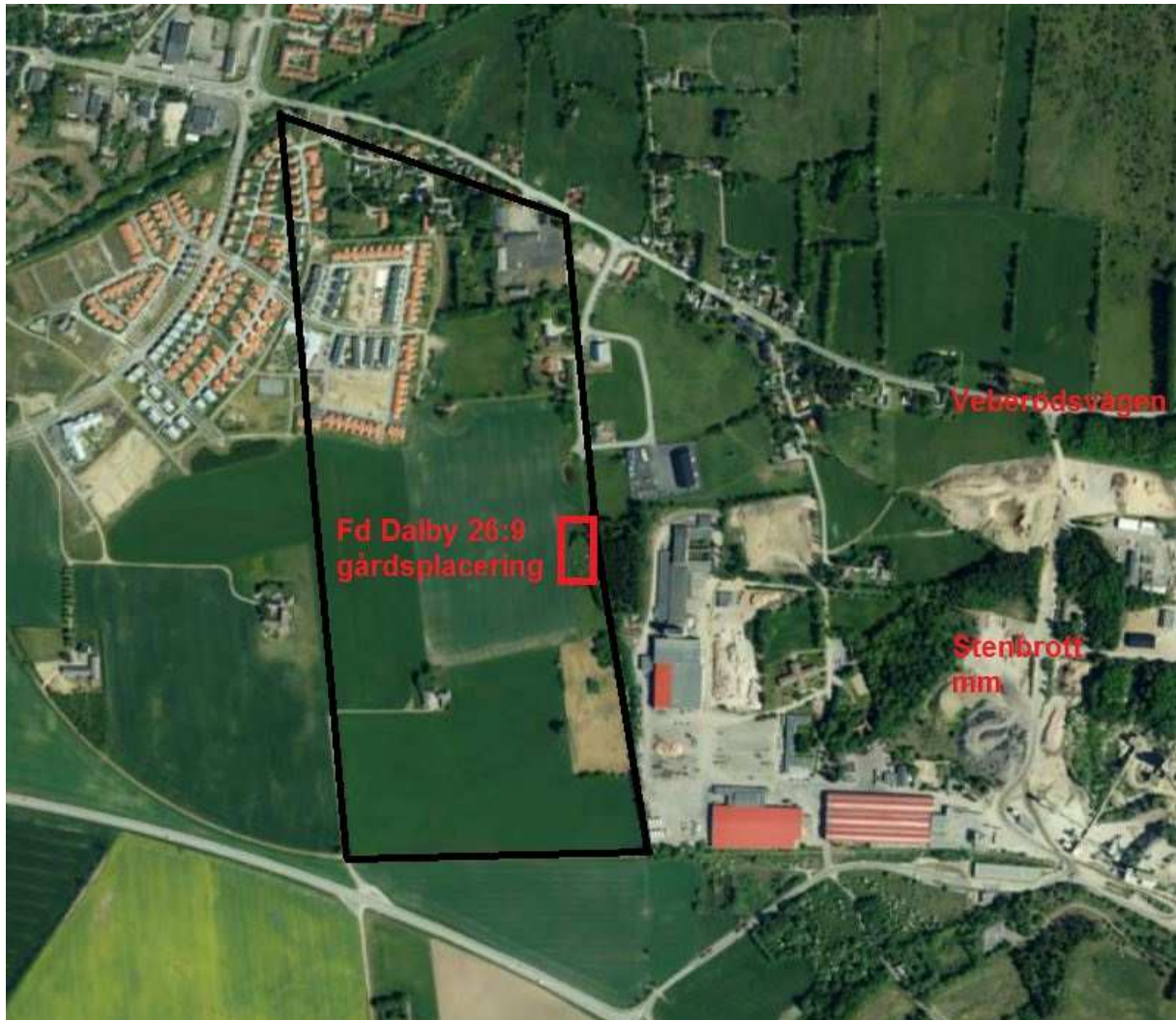
Gården Dalby 26 flyttades alltså ut från Dalby 1810. Själva husbyggnaden flyttades inte, den revs troligen, utan nummer 26 fick ny jord utanför Dalby by. I motsats till övriga gårdar, så fanns det ingen bestämd ägare till Dalby 26 runt 1810. Som alla andra gårdar, som flyttades ut, så fick nummer 26 två olika åkerarealer vid flytten. En skulle ligga på den goda jorden väster om Dalby och en på den

sämre fäladsmarken öster om Dalby. Troligtvis fanns det ingen, som ordentligt kunde hävda Dalby 26:s intresse, så båda lotterna hamnade öster om Dalby. Den "bättre" biten hamnade söder om Veberödsvägen, ner till sockengränsen mot Bonderup, och den "sämre" delen var en smal remsa mitt ute i "ingenstans" bort mot Hällestads församling.

Dalby 26

Den gård, som den här artikeln ska handla om är ju Dalby 26:9, och finns på den "bättre" biten efter skiftet.

Här fanns Dalby 26 (svart ruta) o Dalby 26:9 (röd ruta), placerat på ett nytt flygfoto.

Dalby 26 (vi bortser i fortsättningen från fäladsbiten) fick ingen fastställd uppdelning på de olika smågårdarna som låg på dess område förrän 1863. Då delades Dalby 26 upp i 12 olika delar. Troligtvis, så var fördelningen av gårdarna och deras område redan gjort strax efter 1810, men det blev inte "spikat" förrän 1863.

Jag har lyckats följa just Dalby 26:9, dess ägare och innevånare från 1806.

Dalby 26:9

I en enskifteshandling från 1806 står följande:

Nr 26 Skattearbetshemman äges av Åke Jönsson i Bondarp (Bonderup), Mårten Eskilsson och Änkan Boel Jepsdotter i Önnelöf, har 3ne uthus-längor i godt stånd.

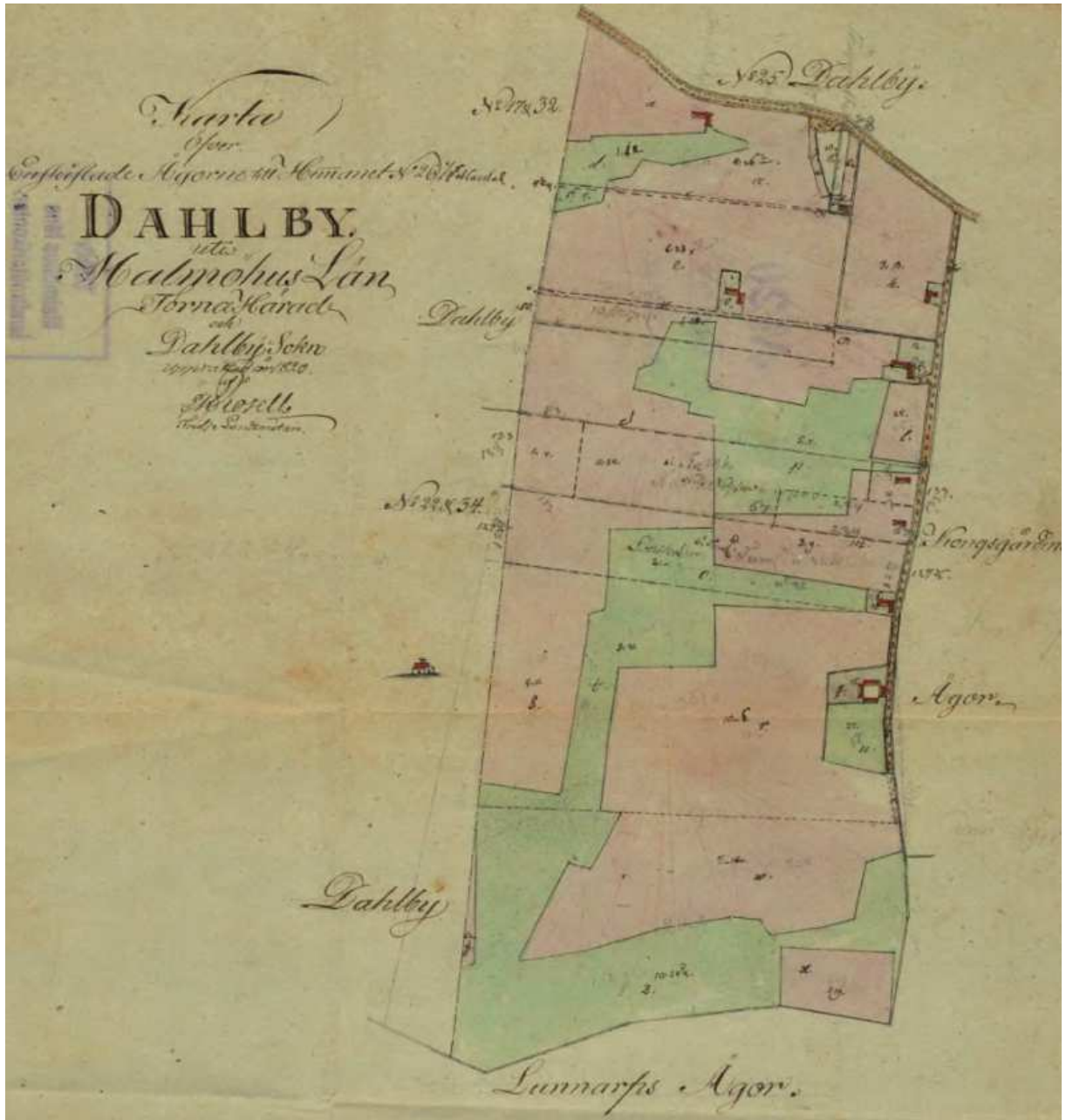
Av dessa 3, så är det Mårten Eskilsson, som bosätter sig på det blivande Dalby 26:9.

I husförhörslängden från 1810-12, så finns Mårten Eskilsson och hans hustru Hanna Jeppesdotter med för första gången. Både Mårten och Hanna är vid den här tiden rätt så gamla.

1817 flyttar Hans Svensson och hans hustru Karna Nilsson in på gården, och de är de första i den släktkedja, som kommer att bo på Dalby 26:9 ända tills huset rivs 1982.

1826 görs en första försök till tomtuppdelning på Dalby 26. Det upprättas ett tjugigt dokument på 10 sidor med en vacker karta. Handlingen står emellertid som "Inställd åtgärd" i landsarkivets arkivmaterial.

Kartan ser ut så här:

Följande bit är blivande Dalby 26:9:

Som synes, så var gården fyrlängad.

I dokumentet finns Hans Svenssons namnteckning. Han skrev bara H S. S. och kunde inte skriva hela namnet själv. Resten fyllde lantmätaren i:

Hans och Karna lever på gården åtminstone till 1858. Detta år slutar både husförhörslängder och andra kyrkoböcker i Dalby, beroende på en brand i Torna Hällestad c:a 1880.

De fick följande barn:

Sophia, 1819-06-22

Jöns, 1821-03-20

Hanna, 1826-03-04

Kjerstina, 1829-01-11

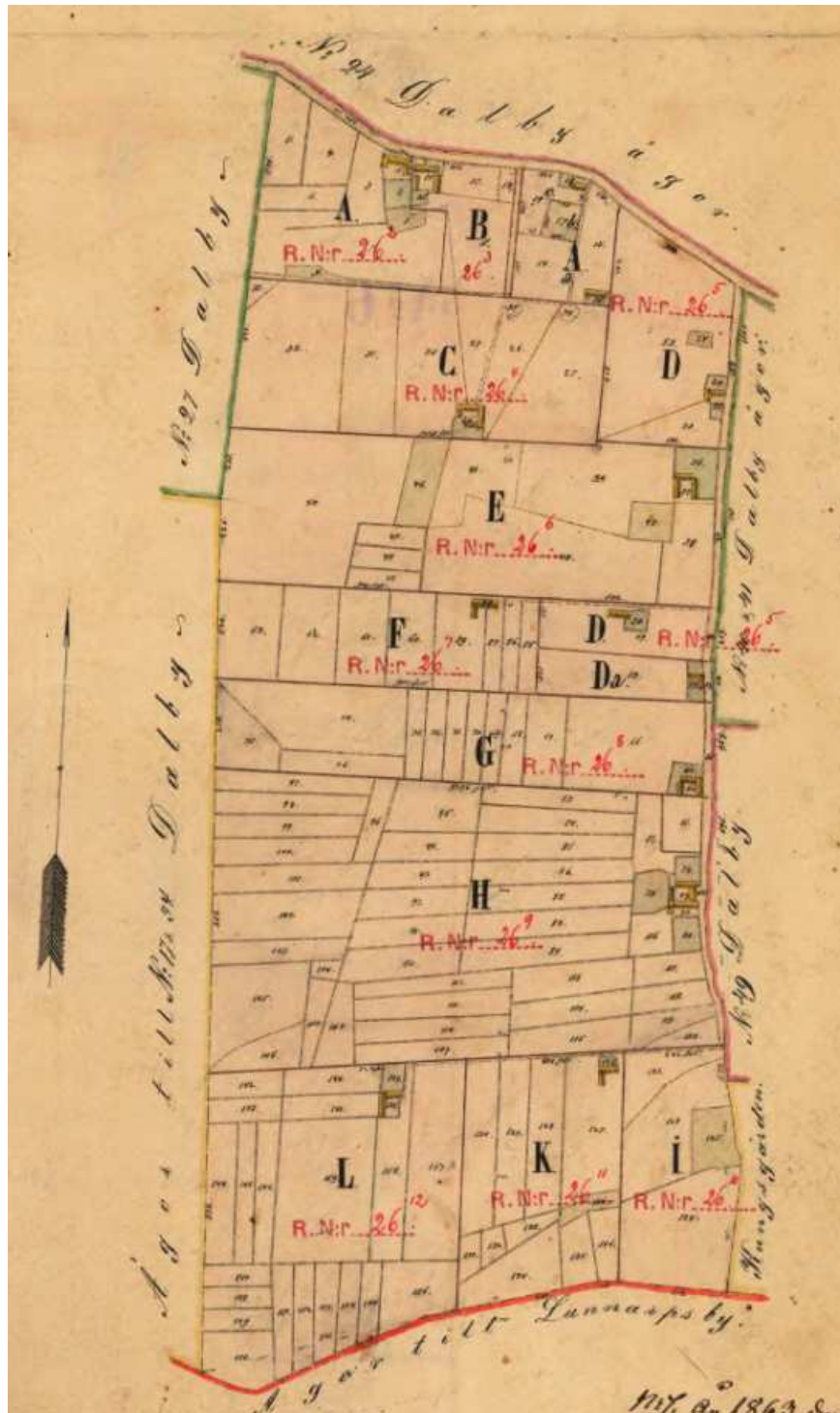
Anna, 1832-01-07

Nils, 1835-02-16

Den som för släkten vidare på gården är dottern Hanna. Oftast var det äldste sonen, som övertog gården, men det står en anmärkning om sonen Jöns runt år 1850. Det står "stammade uttal". Han kanske bara stammade, eller så hade han någon fysisk/psykisk sjukdom, som gjorde att han inte kunde tala ordentligt. Det behövdes inte så mycket för att man inte skulle anses helt tillförlitlig.

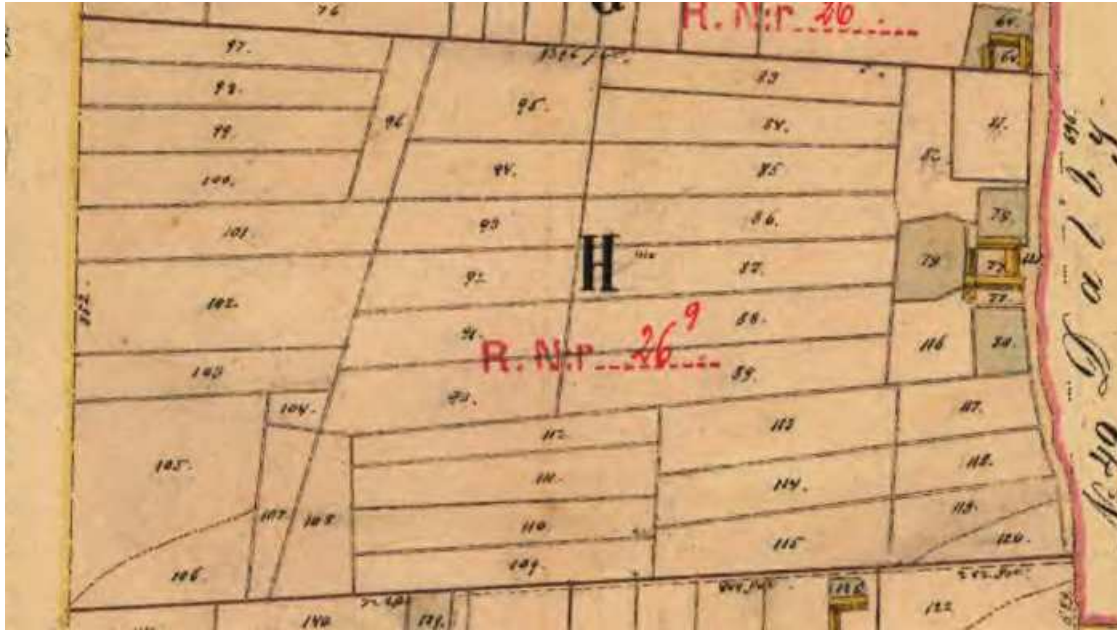
Hanna gifter sig runt 1851 med Hans Larsson. Han övertar troligen gården omedelbart, eftersom svärfadern Hans Svensson skrivs som undantagsman. Svärfadern och hans hustru får då bo i ett rum, eller i ett torp på gården och försörjs av dotter och svärson. Hans Svensson dör 1855.

1863 skedde den egentliga uppdelningen av Dalby 26. Då gjordes denna vackra karta:

Det har tillkommit många fler byggnader på Dalby 26 och området har blivit uppdelat i 12 olika delar.

Dalby 26:9 är markerat som H på kartan ovan och ser ut så här i förstoring:

Gården är fortfarande fyrlängad och det har byggts en utbyggnad åt söder. Området för 26:9 är indelat i drygt 40 olika delar och alla är beskrivna, värderade och uppmätta i handlingen. Det är en omfattande lista på olika tomtbitar med storlek och jordmån: "lermylla, lerblandad sandmylla och sandmylla". 77 på kartan ovan är "tomten", där gården låg och 78, 79 och 80 är "hagar". Hela 29:9 har en storlek på knappt 20 tunnland.

Hanna och Hans gifter sig alltså runt 1851. Jag har lyckats hitta följande barn:

Nils, 1853-01-02

Mätta, 1854-06-22

Anna, 1856-06-01

Kerstin, 1858-02-05 (dog mellan 1858 och 1870, eftersom det finns en "ny" Kerstin 1870).

Ingar, 1862-05-01

Kersti, 1870-01-16

Det kan finnas fler barn. På grund av uppbrunna kyrkoböcker, så går de tyvärr inte att hitta.

Hans Larsson dör 1881 på undantaget på Dalby 26:9. Han blir 58 år gammal.

Hustrun Hanna Hansdotter lever ända till 1920 och uppnår den aktningvärda åldern av 94 år. Även hon bor kvar på Dalby 26:9 under hela livet. Hennes dödsorsak är "Ålderdomssvaghet".

Det är äldsta sonen Nils, som övertar gården. Han gifter sig 1882 med Boel Johnsdotter.

Nils Hansson och Boel Johnsdotter får följande barn:

Johanna, 1884-01-20

August, 1886-01-23 (dör 1890-06-19 av difteri)

Maria, 1888-02-31 (dör 1890-06-22 av difteri)

Maria, 1891-05-05

Sofia, 1893-10-20

August, 1898-02-11

Det var väldigt vanligt att ett "nytt" barn tog det namn, som ett dött syskon hade haft. Det viktigaste var inte att ett barn hade ett visst namn, utan att vissa släktnamn gick vidare i släkten.

Dottern Sofia hade ett psykiskt handikapp. Hon beskrivs som sinnessjuk och åker ut och in på Lunds Hospital. Hon blir omyndigförklarad 1937.

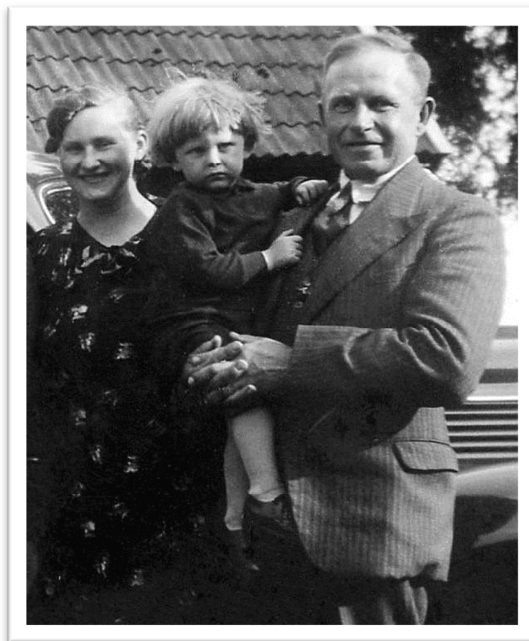
En sak att komma ihåg är att man betraktade s.k. psykiska sjukdomar på ett helt annat sätt för 100 år sedan än man gör i dag. Det behövdes inte mycket för att bli betraktad som "sinnessjuk". Ofta var det prästen i församlingen som gjorde bedömningen.

Sonen August övertar Dalby 26:9, troligen vid sitt giftermål med Elly Mariana Andersson 1935.

August och hans hustru får två barn:

Nils Ove Valter, 1936-11-23

Klas Anders Börje, 1939-02-19

August och Elly med sonen Valter 1938.

Så här står det i "Gods och gårdar" från 1944.

Dalby 26° m. fl.

Postadr.: Dalby. Tel. 153.

Areal: Total 11,5 har, därav 9 åker. Tax.-v. 22.300.

Jordart: Svartmylla på lerbotten. Manbyggn. uppf. 1825, restaur. 1943. Loge uppf. 1873, stall 1924, svinhus 1930. 2 hästar, 7 kor, 4 ungdjur, 2 modersuggor, 14 gödsvin, 30 höns. Gården till släkten i slutet av 1700-talet o. har inom densamma gått i 4 generationer. Nuv. äg. övertog den 1926 efter sin fader, som brukat den i 45 år. Under åren 1934—39 anlade han en trädg. med ett 50-tal päron-, äpple- o. plommonträd.

Äg.: August Hansson f. 11/2 1898. Son till Nils Hansson o. h. h. Boel f. Johnsson. Gift 35 med Elly Marianne f. Andersson. Barn: Valter f. 36, Börje f. 39.

Äg.: Genomgick Dala lantmannaskola 1920—21.

Rivet dec. 1982

Lite bilder från Dalby 26-9 från 1930 och 1940-talen

August Hansson med häst o föl.

Häst o föl framför gården.

August Hansson med sin syster Maria.

Avlastning av torv på gården. August med söner Valter och Börje.

Detta är en flygbild på gården från c:a 1955:

På baksidan på kortet har någon skrivit: August Hansson, Dalby 26. "Skräpet på gården skall om möjligt bort".

1963 finns denna bild med artikel i "Svenska hus och gårdar":

DALBY 26:9 m. fl.

Postadress Dalby Tel. Lund 501 53.

Areal 11,5 ha, varav 9 ha åker 2 ha betesmark, 0,5 ha tomtmark, svartmylla på lerbotten m. m. Djur 1 häst, 8 kor, 5 ungdjur 30 svin. Tax.-v 61.000. Gården i släktens ägo sedan 1700-talet, nuv ägaren övertog gården 1926 efter fadern, Nils Hansson, som övertog efter sin fader Hans Larsson. Mangårdsbyggnad, 1 vån., från 1825, mod. 1943, av tegel under eternittak, 3 rum, 2 förstugor, kök, elljus, elkraft, vatten, avlopp, bad. Ladugård från 1924, av tegel under eternittak. Loge byggd 1873, spannmålsmagasin med silo 1954, svinstall 1930. August Hansson arrenderar 4,5 ha jord av Nils Johnsson, Dalby 26:6.

Gården rivs 1982.

Här är ett par bilder på hur det ser ut i dag:

Till slut en flygbild från runt 1955 och en från i dag.

